

## บทที่ 1

### บทนำ

#### ภูมิหลัง

การศึกษาวิจัยมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทุกแห่งล้วนแล้วแต่เน้นการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้ทราบข้อเท็จจริง ตลอดจนพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นยังประโยชน์ให้เกิดขึ้นในสังคม นับแต่มีระบบการศึกษาเป็นต้นมา การศึกษาวิจัยนับวันแต่จะทวีความสำคัญ และมีมากขึ้น การศึกษาวิจัยไม่ได้มีประโยชน์ในปัจจุบันเท่านั้น แต่จะมีประโยชน์ต่ออนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาและก่อให้เกิดการดำเนินการวิจัยอย่างต่อเนื่องในอนาคต

ในมหาวิทยาลัยได้กำหนดการทำวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก มีงานวิจัยมากมายที่ได้รับการเผยแพร่ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน แต่ก็มีงานวิจัยบางสาขาวิชายังคงอยู่ในวงจำกัดเฉพาะสถาบันการศึกษาแห่งนั้น ไม่ได้รับการเผยแพร่สู่สาธารณชนเท่าที่ควร จึงเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งที่งานวิจัยดังกล่าวยังอยู่ในวงจำกัด จากงานวิจัยของกรรณิการ์ ลินพิศาล และจารุพร พงศ์ศรีวัฒน์ (2536 : บทคัดย่อ) พบว่า อาจารย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท มีการใช้ฐานข้อมูลภาษาต่างประเทศมากที่สุด และเทียมจันทร์ ศิลปจารย์ (2534 : บทคัดย่อ) พบว่านิสิตมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยใช้แหล่งสารสนเทศโดยส่วนรวมในระดับน้อยก่อนไปทางระดับปานกลาง ประสบปัญหาและอุปสรรคในระดับมาก ได้แก่ หนังสือ ส่วนมากเก่าและมีเนื้อหาไม่ทันสมัย หนังสือมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอ และไม่มีในหอสมุด และชั่วโมงเรียนมีมากไม่มีเวลาไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม นอกจากนี้ ดวงพร สุขศิริวัฒน์ (2536 : บทคัดย่อ) พบว่าการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ใช้วิธีการบรรยายประกอบ การอภิปรายในชั้นเรียน สื่อการเรียนการสอนมีน้อย ซึ่งจากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นว่ายังมีแหล่งสารสนเทศน้อย และไม่เพียงพอสำหรับนิสิตที่กำลังเรียนในระดับบัณฑิตศึกษา และขาดสารสนเทศที่เป็นภาษาไทยอยู่มาก

ปัจจุบันสารสนเทศได้ถูกบันทึกลงในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ เนื่องจากจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์จึงเป็นแหล่งสารสนเทศที่มีการใช้กันอย่างกว้างขวางในทุกวงการ โดยเฉพาะในวงการศึกษา บทคัดย่องานวิจัยหลากหลายสาขาวิชาได้ถูกรวบรวมและบันทึกลงในฐานข้อมูลทั้งในรูปซีดีรอม และออนไลน์ จากการศึกษาและสำรวจของผู้วิจัยในเรื่องฐานข้อมูลบทคัดย่องานวิจัยทางพระพุทธศาสนาพบว่า ยังไม่มีการ

นำมาบันทึกลงในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยในสาขาวิชาพระพุทธศาสนาเป็นงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อสังคมสมควรนำไปบันทึกลงฐานข้อมูลเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนิสิตที่กำลังศึกษาค้นคว้าทางด้านของพระพุทธศาสนา และนักวิชาการตลอดจนผู้ที่สนใจและศึกษาทางพระพุทธศาสนา หากมีการศึกษาวิจัยทางพระพุทธศาสนาแพร่หลายมากเท่าใดก็จำเป็นจะเป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา ทั้งยังเป็นการจรรโลงสังคมได้อีกทางหนึ่งเนื่องจากประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ และมีมหาวิทยาลัยสงฆ์

2 แห่งคือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ให้การศึกษาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาตั้งแต่ระดับปริญญาตรี โท และเอก รวมทั้งมหาวิทยาลัยอื่น ๆ นอกจากนี้ไทยเรายังเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นศูนย์กลางของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอีกด้วย

ผู้วิจัยเห็นว่าควรจัดสร้างระบบฐานข้อมูลงานวิจัยทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อจัดเก็บรายการทางบรรณานุกรม และบทคัดย่องานวิจัยทางพระพุทธศาสนาเพื่อช่วยให้เกิดประสิทธิภาพต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยเหตุผล ดังนี้

1. ผู้ศึกษาไม่สะดวกในการสืบค้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เพราะมีหลายสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอน อยู่ต่างสถานที่ และไม่สามารถสืบค้นผ่านเครือข่ายได้อย่างครบถ้วน โดยเฉพาะพระนิสิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์จะมีปัญหาค่อนข้างมากเนื่องจากมีเวลาจำกัด และอยู่ในสมณเพศไม่สะดวกในการเดินทาง

2. บทคัดย่องานวิจัยทางพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่ถูกจัดพิมพ์เป็นเอกสาร ไม่สะดวกในการสืบค้น ไม่แพร่หลาย และไม่ครบถ้วน หรือมีเพียงรายการทางบรรณานุกรมเท่านั้น

3. งานวิจัยทางพระพุทธศาสนา หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา มีมากมายหลายสาขาวิชา เช่น ปรัชญา การศึกษา กฎหมาย ศิลปะ ฯลฯ ยังไม่มีหน่วยงานใดรวบรวม หรือแยกเป็นหมวดหมู่ ทำให้ไม่สามารถสืบค้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาได้ทั้งหมด

4. ผู้ศึกษาต้องเสียค่าใช้จ่ายมากตั้งแต่การเดินทางไปยังแหล่งสารสนเทศ การเข้าใช้หอสมุด และการสำเนา

หากนำรายการทางบรรณานุกรม และบทคัดย่อทางพระพุทธศาสนามาจัดเก็บลงในฐานข้อมูล ข้อมูลงานวิจัยที่อยู่กระจัดกระจายจะถูกนำมารวมไว้ในแหล่งเดียวกัน เป็นหมวดหมู่ นอกจากจะสามารถให้แสดงข้อมูลในส่วนสาระสำคัญ ยังสามารถชี้แหล่งข้อมูลงานวิจัย ทำให้งานวิจัยถูกนำไปใช้ประโยชน์ สะดวก และรวดเร็วในการสืบค้น ประหยัดทั้งเวลา และค่าใช้จ่ายอย่างมาก เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งงานวิจัยดังกล่าวจะได้รับการเผยแพร่ออกไปอย่างกว้างขวางในหมู่นักวิชาการ นักวิจัย และผู้สนใจอย่างทั่วถึง

### ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา และพัฒนาโปรแกรมฐานข้อมูลงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโปรแกรมฐานข้อมูลงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา

### ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยนี้จะทำให้ได้โปรแกรมฐานข้อมูลงานวิจัยทางพระพุทธศาสนาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นอำนวยความสะดวกต่อนิสิต นักวิชาการ นักวิจัย และผู้สืบค้นข้อมูล ดังนี้

1. โปรแกรมฐานข้อมูลงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา สามารถสืบค้นรายการทางบรรณานุกรม และบทคัดย่องานวิจัยทางพระพุทธศาสนาในหัวข้อการค้นด้วยชื่อผู้วิจัย ชื่องานวิจัย คำค้น สถาบัน ปี ได้
2. โปรแกรมฐานข้อมูลงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา สามารถแสดงผลการสืบค้นจากหัวข้อการค้นด้วยชื่อผู้วิจัย ชื่องานวิจัย คำค้น สถาบัน และปีบนหน้าจอ และสามารถจัดเก็บในรูปแบบแฟ้มข้อมูลคอมพิวเตอร์ได้
3. โปรแกรมฐานข้อมูลงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา สามารถพิมพ์ผลการสืบค้นจากหัวข้อการค้นด้วยชื่อผู้วิจัย ชื่องานวิจัย คำค้น สถาบัน และปีบนเครื่องพิมพ์ได้

### ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาระบบโปรแกรมฐานข้อมูลงานวิจัยทางพระพุทธศาสนาโดยมีขอบเขตดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาวิเคราะห์งานวิจัยทางพระพุทธศาสนาในมหาวิทยาลัย รวมทั้งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเพื่อจัดทำดรรชนี และบันทึกผลงานข้อมูล
2. ออกแบบและพัฒนาโปรแกรมฐานข้อมูลงานวิจัยทางพระพุทธศาสนาโดยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือการติดตั้งโปรแกรม และการสืบค้นฐานข้อมูล
3. ออกแบบ และพัฒนาโปรแกรมฐานข้อมูลงานวิจัยทางพระพุทธศาสนาด้านการสืบค้นในส่วนการแสดงผลทางหน้าจอ และเครื่องพิมพ์

## ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

### ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ รายการทางบรรณานุกรม และ บทความวิจัยทางพระพุทธศาสนา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาของ มหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี พ.ศ.2520-2544 รวม 1,011 ระเบียบงาน วันที่ 10 กันยายน 2544

### กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นิสิตที่กำลังศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แห่งละ 10 คน รวม 20 คน โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อประเมินผลโปรแกรมฐานข้อมูลงานวิจัยทางพระพุทธศาสนาที่พัฒนาขึ้น

### นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โปรแกรม Dephi v4 for Client Server เป็นโปรแกรมสำเร็จรูปใช้พัฒนาโปรแกรมบนระบบปฏิบัติการ Windows
2. ฐานข้อมูล หมายถึง การรวบรวมข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันเกี่ยวกับหัวข้อที่ได้ทำให้เป็นระบบ และจัดให้เป็นฐานสำหรับการสืบค้นข้อมูล การสรุปผล และการตัดสินใจ
3. นิสิต หมายถึง นิสิตที่กำลังศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ